

tatták a honvédelmi miniszternek, a ki azt megvizsgáltatta és hivatalosan értesítette a feltalálókat, hogy találmányuk szakképzettségre vall, de nagyon komplikált. Ajánlja, hogy találmányukat mutassák be Bécsben a hadsereg technikai intézetében. — Előttünk csak az lát-szik különösnek, hogy a váczy gymnásiumban egyszerre három mechanikus zseni akad, akik Homeros és Vergilius mellett ráérnek «szakképzettségre» valló találmányon törni a fejüket, a mi még csak nem is «puska» (Ciceróhoz vagy Tacitushoz), hanem mindjárt valóságos «ágyu». Csak valaki már azt a bizonyos «nürnbergi tölcsért» is feltalálná, a melylyel a hanyag deák fejébe a tudományt bele lehetne tölteni, — az többet érne a perczenként százhuszat lövő ágyunál!

Hangverseny. A budapesti VII. ker. állami főgymnásium ifjusági zenekara jan. 11-én tartotta a VII. ker. kaszinó dísztermében nagy hangversenyét. Vörösmarty, Molière, Liszt, Káldy, Hubay műveiből adtak elő érdekes részleteket. Pièce de resistance-nak Mayerbeer «Proféta» egyvelegét adta elő a körülbelül 50 tagból álló egyes zenekar Zerkovitz Rezső ifjusági karmester vezetése mellett. Ez a szám és Schönwald Albert cello koncertje kiváló tetszésben részesült. Zerkovitz Rezsőnek a zenekar tagjai nagy babérkoszorút adtak. A hangversenyt táncmulatság követte.

A kecskeméti m. k. állami főreáliskola ifjusági önképző köre 1896. január 11-én, szombaton délután hosszú szünet után ülést tartott Dr. Szántó Kálmán vezérelnök-tanár ur előnklete alatt a következő tárgysorozattal: I. «Tetteimre hívás» Arany J.-tól, szavalta Lövy Ödön VI. oszt. tan. II. «Mikes Kelemen» című dolgozatot bírálta Springer Henrik VII. oszt. tan. Szerzője Lövy Ödön VI. osztályú tanuló. — III. «A hold elégiája» Petőfitől, szavalta Lamm Ottó V. oszt. tan. IV. «Locarnói koldusasszony» fordítás németből; bírálta Urbán Arnold VIII. oszt. tan. Kleist kísérteties novellájának fordítása, melyet Landmann Gyula VI. oszt. tan. eszközölt. Az V-ik, azaz az utolsó pont: «Ha férfi vagy, légy férfi» című költeményének elszavalása, a szavalni jelentkező távolléte miatt elmaradt s más tárgy nem lévén, a gyűlés feloszlott. — (Fleischer Béla titkár.)

Nagyváradai főgymnásium Eötvös-önképzőköre f. hó 4-én tartotta meg I. félévi versenyszavaltatát szép sikerrel. A szavaltatra kitűzött költemény Reviczky Gyula «Pán halála» volt. A nagyobb számban 8. o. tanulókból

álló ítélő bizottság az első díjat (8 korona) a kör legnagyobb meglepetésére Ács Sándor 8. o. tanulóknak ítélte oda. A 2. díjat (6 korona.) Fráter Pál 7. o., a 3. díjat Stern Andor 7. o. tanuló nyerte el. Jegyzőkönyvi dicséretben részesült Weisz Ignác 8. és Neufeld Sándor 7. o. tanuló szavaltata.

Szerkesztői telefon.

Soltz A. Pozsony. Beküldheti. **Nem közölhetők:** Karcsony éj. — Az alföld. Abránd. — Kérelem. H. J. Czegléd. A talányok gyöngék. P. B. Selmeczánya. Nem tölünk, hanem a kiadóhivataltól függ. **Marjay Ö. N.** Léta. Annnyiba kerül, hogy nem érdemes megpróbálni is, mivel eredménye ugysem igen lenne. **Sch. Z. N.** Várad. Onaan már van tudósítónk. A lap rendellen expedálása még e héten meg fog szünni. Ha a pénzt a régi helyre küldte is, nem baj, azért meg kapták. A szám a mult évi számot jelzi. Az érintkezést, mivel egy sem volt nagy keletje, elhagytuk. **Horváth K.** Vác. A szedő tévedése volt. **Krafka Boriska** Sopron. 1. Hozassa meg a «Magyar Lányok»-at, ára negyedévre 1 frt 50, kr. 2. A kiállítás május 1-én nyitják meg. 3. Ki lesz. 4. Üdvözlét. **Juga F.** Szamosújvár. Legalább tizet. **Porde Gy.** Megkaptuk. **Kovács F.** Szabadka. Csak kötetlen. **Székely Fp.** br. c. pályamunkának utána nézünk. **Sz. L.** «Érdemei» még nem elég nagyok a t. p.-ra. Vegye megtiszteltetésnek, hogy egyszer-egyszer valamit közöltünk, de ez ne jósítsa fel arra, hogy érdemeire hivatkozva t. p.-t. kérjen. Nekünk az ön érdemeiről nincs tudomásunk. Legutóbb küldött verse kritikán aluli. **R. A.** «tárca» igen gyöngé dolog. Nincs benne semmi s a kidolgozás is pongyola. Elbeszélését 8—10 napig megőrizzük. A Tört. Albumért a kiadóhivatalhoz tessék fordulni. **Sziklai Jenő.** Eperjes. Lehetetlen keresztül vinni. 1) mert arra igazán nem elég az idő. 2) hol vesznek rá pénzt, mivel a mondott ezéla legalább 5—600 frt, szükséges ám. Persze erre nem gondolt ugy-e? **Lustig A.** Miskolc. Bekötési tábla még nincs. Hogy a kiadó készített-e nem tudjuk. **A régi jó idők** ez fordítás nem lapunkba való, ismeri a T. L. irányát, szellemét, — hát annak megfelelő küldjön. **G. József.** Brassó. A versek már tartalmuknál fogva sem jelenhetnek meg lapunkban. 1. Mindent, a minek közlése becsületünkre válik elfogadjunk. 2. Azért ne busuljon, hanem írjon jobbakat. **1145. előfizető.** 1. A szép Meluzinát megkaptuk. 2. Ne kultiválja az erotikus költészetet, kár arra feccselni az időt. Ha ír is verset, csupa gyakorlásból, szórakozásból, vagy hogy technikai ügyességre tegyen szert, verseljen meg mást. Ime themák: Tintatartóhoz. Egy rozsdás tollhoz. Egy elégtelen latin dolgozatra. Egy lyukas pad. A szétmállott fogkefe. A kirepedt cipő. A leszakadt gomb. Az elszáradt muskátli. Egy talált patkódarabra. Az életlen koresolya stb. A ki rajzolni kezd, nem Venusokat rajzol, hanem négyszögekből készített malacot, maga is ne lyrai verset írjon, hanem inkább epigrammokon kezdje, — de azt is minél kevesebbet írjon. — hanem annál többet és szorgalmasabban tanuljon. **Nagy György S.-Szt.-György.** Küldje be, majd megírtjuk, milyen. **Alföldy L.** Baja. Ugyanezt mondjuk önnek is. **G. Gy.** Szombathely. Elég jó, de nem közölhető már csak azért sem, mert idejét multa. **Halász L.** Sopron. Így van helyesen: Én és Faragó feleltünk a számtanból. **Schiller B.** Pozsony. Majd elintézzük szóval, ha Bpestre jön. **Sch. Oszkár.** Bpest. Csak igen jó dolgozatokat.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL
főgymnásiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, IX., Soroksári-utca 31.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.

HIRDETÉSEK

felvételnek és jutányosan számítatnak

Olympusi verseny.

(*) Abban a lázas mozgalomban, melyet az ország minden részében minden testület, a tudomány, a művészet, az ipar, szóval a szellem és a kéz kifejt, örömmel látjuk, hogy a tanuló ifjuság is törekszik részt venni.

Már egy éve annak, hogy a Tanulók Lapja hasábjain megjelent Endrei Ákos tanár ur felhívása, mely azzal a szép propeoziczióval állt elő, hogy az önképző körök állítsák ki a millenárius kiállitason egyrészt kiválóbb férfaink önképző-köri munkálatait, másrészt hírnévre jutott szerzőknek figyelemreméltó kísérleteit. Ezeknek összegyűjtése és kiállitása a magyar középiskola egyik speciális intézményeinek leg-hivebb bemutatására alkalmas lett volna. Sajnos, e felhívásnak semmi eredménye sem lett, pedig lett volna idő is, mód is, e gyönyörű terv keresztülvitelére. Azóta jelent meg lapunkban egy másik indítvány is, a mely nagy és élénk diskusszió tárgya is lett, — de, bár vége-hossza nem volt a pro és kontra véleményeknek, kezzelfogható eredményt az ifjuság itt sem produkált.

Mindezt csak azért mondjuk el, mert most ujabbán, kapuzárás előtt is lépten-nyomon kísért bennünket az ifjuság különféle propeozicziókkal, melyek mindegyike a millenium alkalmából «maradandó emléket» kíván biztosítani az ifjuság millenárius szellemi termeléséről. Az egyik száz önképző-köri dolgozatot akar kiadni egy kötetben, s azt hiszi, hogy a termelés

színét-javát teszi az ünneplő haza oltárára; a másik a felránduló tanulókkal akar gyűléseket, önképző-köri versenyeket rendeztetni: valóságos olympiai versenyt, melyben szavalnak, dalolnak, felolvasnak verset, elbeszélést, értekezést stb.

Üdvözlégy lelkes ifjuság, könnyű és ideális lelkesedésben! Mikor mindenki a legjavát viszi a világ elé, hogy az megcsodálja ezt a lázasan törekvő, munkálkodó, nyüzsgő, eddig alig ismert magyar nemzetet, te azt akarod odavinni, amid van, — a te nemesen dobogó szivednek szerény virágait. Te nem gondolsz arra, hogy ott, a hova ez a pár millió ember a maga legsikerültebb alkotásait viszi, a hol látványosság, szemkápráztató fény, minden produkezióknak a legjava, mely az idegentől majdnem kiabálva követeli, hogy reá nézzen, s ő róla ítéljen arról, hogy mire képes a magyar szellem. te nem gondolsz arra, mondom, hogy a te szerény virágaidat észrevenni még akarva sem lesz ideje, módja az ide vetődő idegennek, a ki talán, ha még úgy vigyáznunk is rá, a te virágaidat letapossa.

Mi már a te lelkesedésedért is babért nyújtunk neked, édes ifjuság, de arra kérünk, hogy te, a mely még vezetés alatt állsz és arra szorulsz, bízd magad azok intézkedéseire, a kiknek lesz arra gondjuk, hogy a millenium alkalmával te se hiányozzál onnét, a hol a te nemes lelkesedésed helyet kíván magának.

MIAMIS KIRÁLY.

Irtá: WALDEN EDMUND.

(4.)

Termetével s testi erejével arányos volt étvágya is, amelyet most ugyancsak igyekezett csillapítani.

John, aki szintén derekasan hozzáállott a falatozáshoz, időről-időre a fiatal indiánra tekintett; ez még mindig ott ült régi helyén, tenyerébe takarva arcát.

A két Burns már rég végzett az évessel, Bob azonban még folytatta. Végre ő is eleget tett gyomra követelményeinek, és mély sóhaj-tással tette le a kést és a fatányért.

— Ha Mari tudná, édes apám, mily veszélyben voltunk ma és ha látna bennünket itt e vad, kopár parton, nagyon buslakodnék miattunk.

— En is azt hiszem John gyermekem, az én kedves Marim bizony nagyon búsulna emiatt — mondá az öreg Burns gyengéd hangon, a kinek neje halála óta összes boldogsága két gyermekében: Johnban és a 18 éves Mariban volt. — Hihetőleg nem lehetett észrevenni ezen vihart a Genesteen, mert ebből megtudhatta volna, hogy veszélyben vagyunk. No, az egyszer ép böljével megmenekültünk, és — mit gondol, Bob, kiszabadulunk-e ebből a szorult helyzetből?

— Igen, Master. A fő az, hogy ne veszítsük el fejünket kényszerhelyzetünkben. Szerintem ez volna a leghelyesebb: én a legközelebbi kikötőből, valószínűleg Stecket Harbourból, hozok néhány embert és ezek segítségével vizrebocsátjuk a megfeneklett Mollyt, melynek, amint Master is bevallotta, semmi baja nincsen. — Az egész dolog csak annyiból áll, hogy néhány nappal utóbb érünk el kitért célunkhoz.

— És az árboz?

— Majd csinálom én, Master. Elég fenyő van itt; szükség esetén hamarosan össze lehet egyet tákolni. Igaz, hogy nem oly jó, de elvégre is megteszi a szolgálatot annál inkább, mert ezután heteken át csendes, kedvező időre számíthatunk.

— De hol vagyunk tulajdonképen, Bob?

— Fogadni mernék, hogy az «ezer szigeten» vagyunk.

— Jó, de angol vagy francia terület ez?

— Hm, Master, — mondá Bob borzas fejét vakarva, — ez tudtommal semleges terület; sem György angol királyé, sem a francziáké.

— Rossz volna, ha a francziák kezeibe esnénk; tudom nem lenne nevetni valónk.

— Igen, Master, annyira rossz emberek, a

Mollyt lefoglalnák maguknak és a gyarmatosok a mi hajócskánk kedvéért nem keverednének háboruba.

— Emiatt aggódom, Bob.

— Nyugodt lehet, Master, ily félreeső, eldugott helyre ritkán vetődik hajó. Nincs itt keresni valója. Az ősszel sem volt egyetlen egy ágyuval ellátott hajó a tavon, a télen pedig hihetőleg keveset építettek. Sugdosnak ugyan itt-ott hébe-korba háborúról is, de nem hiszem, hogy belénk merjenek kötni.

— Mi a farmunkon télen át mit sem tudunk a világról; csak nagy ritkán hallunk valamit. Értésültünk arról, hogy a francziák még az ősszel hadakoztak Virginiában és ha jól tudom, ujlag küldtek egy expedíciót a Niagarától a déli részekbe.

— Igen, Master, a francziák igényt tartanak az Ohio völgyére, a mivel azonban mi itt New-Yorkban keveset törődünk.

— Minthogy nem tudjuk, hol, micsoda területen vagyunk, óvatosan dologhoz kell látnunk, nem szeretném, ha elvesznék szállítmányom. Ön tehát azt hiszi, hogy a «Mollyt» ismét utnak lehet indítani?

— Mindjárt megvizsgálom tüzetesen. Ha ép s gerendázata elég erős, akkor semmitől sem kell tartanunk, ha még olyan mélyen a fővényben fekszik is.

Bob megvizsgálta a hajót, megnézte annak oldalait, a mennyre a rakodmány megengedte, de semmi sérülésre nem talált. Ismét felment a fedélzetre és azután Burnssal együtt egy kis csónakban megnézték a vízbe merült részt is.

Majd a szárazon fekvő részeket vizsgálta meg Bob kívülről, azonban nem talált komolyabb sérülést sehol, csak az árboz törött el.

— Minden jó lesz, Master — mondá Bob — jó bizony, most is a régi «Molly» ez még; egész jó lesz az Ontarióra, biztosan tudom.

— Nyugtalanság fog el, mert nem tudjuk, hol vagyunk? Biztos Ön abban, hogy az «ezer szigetek»-nél feneklettünk meg?

— Nem lehetetlen, hogy a vihar kissé északra hajtott bennünket; akkor az Edward szigeteken vagyunk. Majd mindjárt bizonyosságot szerzek magamnak. Mindenesetre a tó keleti végén vagyunk, nekem pedig a déli parttól kell segítséget hoznom. Nem volna-e jó még nap nyugta előtt megnézni a partot?

— Jó, megtehetjük.

Burns parancsára gyapju takarót s élé-

met raktak a csónakba, ő maga pedig iránytűt tett zsebre.

Magukhoz vették puskájukat és miután figyelmeztették az indiánt a számára készített ételre, csónakra szállottak. Az égboltozat már kiderült, a nap barátságosan mosolygott az erdő-ségre s vízre.

Eleinte eveztek; nemsokára gyenge szellő támadt, a mire Bob kibontotta a vitorlát. A mint odaértek a csatornához, a melyen bejött a «Molly», látták, hogy jobb oldalról is folytatódik.

Most is Bob volt a kormányon; balra kanyarodtak és erdős partok között haladva csakhamar észrevették, hogy szigetükhöz, a hol akaratlanul is kikötöttek, még számos más tartozik.

Miután megtudták, hogy a «Molly» szigeten van, jobban beveztek az itt elterülő szigetek közé.

Nemsokára nagyobb, szélesebb vizet értek, a melyből különböző irányban számtalan szűkebb csatorna ágazott ki.

Többször végig mentek csónakjukkal a szűkebb és szélesebb vizen is, mire meggyőződtek róla, hogy valóságos kis szigetszöghöz értek, a mely több apró erdős területből áll.

— A mint mondtam, Master Burns, az «ezer szigetek»-en vagyunk; ide sodort el a vihar, elég messzire eredeti utunktól.

— Igazad lehet, Bob. Már hallottam e sziget országról; a sok apró-cseprő sziget állítólag kedvenc tartózkodó helye a rablóvilágnak, a mely a tavon s környékén garázdálkodik. —

Némi szünet után így szólt Bob. — Hm, Master igaza van. Nem akartam szólani e felől, hogy ne nyugtalanítsam. Kanada és a déli gyarmatvilágnak összes kalózái menedékre találnak itt e sziget rejtekeiben, a hová senki sem követheti őket.

— Ez rossz, mondá Burns. — Ha rábukkannak véletlenül a «Molly»-ra, akkor avval együtt elveszünk mi is.

— A «Molly» egészen a nyílt tavon fekszik; a sziget belső részén, a hol nem igen keresnek a gazemberek zsákmányt.

— Véletlenül azonban mégis megpillant-hatják.

— Kétségtelenül, Master és jóllehet utóbbi időben nem igen lehetett rablásról hallani, mégis vigyáznunk kell.

Lassan haladtak; mind beljebb mentek a szigetek közé.

— Indiánok szoktak-e idejönni, Bob? — kérdezte Burns.

— Néha napján valószínűleg ide néznek, halászni s ha van mit, vadászni. A szigettől északra laknak a huronok, délre az oneidák, onodagak, senekak és Isten tudja még micsoda törzsek.

— Mit gondolsz, kell-e tartanunk tőlük, ha ránk akadnak?

— Nem hiszem, Master, ha csak nem valami zsványcsöcselék; különben békében vannak a gyarmatok a rézbőrűekkel. De jó lesz visszafordulni; a nap már nyugvóban van és az est leszálltával tán meg sem találunk a «Molly»-t. (Folyt. köv.)

Miben rejlik a Robinsonról szóló művek érdekessége?

(Vázlat.)

Habent sua fata libeli! 1719-ben jelent meg «Robinson Crusoe», melynek szerzője az angol Defoe Daniel volt. Csak hosszas keresés után talált könyvének kiadót. De nem sokára 1000 font sterlinget hozott a mű szerzőjének Nemszak Angolországban keltett óriási feltűnést, hanem egész Európában és mindenütt számos hasonló szellemű munka keletkezett. Már 1720-ban lefordították francziára, 1721-ben pedig németre. Németországban 1760-ig 40 különböző Robinsonád keletkezett és azóta is vagy 30. Volt ezek között brandenburgi, berlini, svájci, cseh, frank, sziléziai, lipesei, francia, dán, holland, görög, angol, ir, és zsidó Robinson. Nemszak egyes országok-

nak, hanem minden egyes iparnak, állásnak, minden egyes nemzetségnek is meg volt a maga külön Robinsonja. Sőt az orvostan és erkölestan terén is játszottak szerepet a robinsonádok. Campe Henriknek ismeretes munkája 1780-ban jelent meg először s 100 év alatt 1880-ig 100 kiadást ért. Feldolgozták e tárgyat Langhard, Grubner és mások is. Utánzatai: A svájci Robinson, Rüstig Zsigmond stb.

Miben rejlik ezen könyvek vonzereje? Mi hatott ép úgy első olvasóinkra mint mi reánk?

1. A könyv egész iránya teljesen megfelelt a Deismus szellemének, a mely a XVII. sz. végén és a XVIII. sz. elején keletkezett Angol- s Franciaországban s innen lassanként

Németországba is átszivárgott. — Miben állott az?

A Deismus hívei szakítani akartak minden történeti multtal, minden történeti nézettel, mely eddig érvényben volt, ők félre akartak tenni minden hagyományt, hogy új társadalmat, új államot, új műveltséget teremthessenek.

2. A robinsonádok szelleme rokon volt a kornak felfogásával, mely a mesterkelt tul finommal szemben az egyszerűt, a természetest kereste. Az arczpor, a hajfonat, a paroka korában egyesek fennhangon hirdették a természethez való visszatérést. Lelkesült híveket szerzett a természeti evangelium. Rousseau-nak ez volt a jelmondata, *returnons a la nature!* Ő rámutatott ezen könyvnek paedagógiai jelentőségére. — Azt akarta, hogy Emilje sokáig ne is olvasson más könyvet és ennek engedje át könyvtárában az első helyet.

De nemesak egyes idők eszméit mutatja be, hanem általános emberi érdekeket is tárgyal ezen könyv.

3. Robinson története nem egyéb, mint az emberi művelődés 4000 éves fejlődése dióhéjban bemutatva.

4. Részvétellel viseltetünk a szerencsétlen

hős iránt, a ki megtisztul a szenvedés iskolájában s vallás-erkölcsileg megnemesedik.

5. Mily érdekfeszítő az egész elbeszélés! Mennyi mindenben megy keresztül Robinson? mi beleképzeljük magunkat helyzetébe.

6. Különös hatással van az elbeszélésben a kalandok csudálatossága és a regényes elem, távoli sziget a végtelen oceánban, idegen vidékek, gazdag állat s növényvilág stb.

Goltz Bogumil, aki minden művében a gyermeki állapothoz való visszatérést hirdeti, azt mondja: «O Robinson, te csuda ember, te a gyermekségnek valódi herosza! hol találhatunk ma hozzá hasonló kalandort, vértanút és hőst! hol van a te történetedhez hasonló, a mely ismeretlen szigeten, az oceánnak csendjében játszódott le! Robinson, könyvek könyve, te a gyermeki szíveknek valódi szentírása vagy és az is maradsz minden korra nézve! Én is olvastalak; így szólok, bár nem fejezi ki e szó azon hatást, melyet a gyermek képzeletére és szívére gyakorolsz. Vagy olvasásnak mondjuk azt, ha a szem csak úgy nyeli el egymásután a sorokat, ha a szív, lélek és minden érzékünk elkábul ama csudálatos világ és természet láttára, melyet te társz eléje.»

Éji látogatás.

— Gyulai Pál születésének 70. évfordulójára. —

Ül a költő egymagában
Elhagyott, sötét szobában.
Fagyos borús, téli éj van . . .
Szép szerelme künn, a sírban.

«Édes Marim, édes lelkem,
Úgy-e szeretsz most is engem?»
Szól szomorún s el nem alszik,
Sóhajtása föl-fölhallszik.

«Édes Marim, fáj a szívem!
Hol maradtál? Nem vagy hívem?»
Mond zokogva s jajjal végzi,
Veszteségét százszor érzi.

Rég elhagytál, elmentél bár,
Szeretlek még! Feledtél már?
Vagy szeretsz még, úgy, mint régen?
. . . Fényesség gyúl fenn az égen.

Komor felhők meghasadnak,
Útat nyitnak az angyalnak,
Ki ellebben a vak éjben
Hazafelé az ösvényen.

Arca halvány, hangja régi,
De a költő megösméri . . .

Ő tért vissza, hű szerelme;
Óh, mintha csak földi lenne.

És a költőt vigasztalja,
Átöleli fehér karja,
Elringatja, elaltatja,
Megcsókolja, ápolgatja.

Susog neki boldogságról,
Szerelemről, leányáról, . . .
Majd megindul, széttérintget,
Keresi a régi rendet.

S egyszerre megcsendül halkan
Az a kedves, *méla dallam* . . .
. . . Az álmodót hosszan nézi,
Csókját százszor megtétezi.

Hajnal hasad, üt az óra,
El kell válni virradóra!
Visszanéz a véghatárról . . .
Ég megnyílik, ég bezárul.

Óh a sir sok mindent elfed:
Bút, örömet, fényt, szerelmet,
Kik elváltak itten régen,
Találkoznak majd az égen!

Leopold Lajos.

Egy 1800 éves városról.

Irta: Dr. SZÉKELY ISTVÁN.

(4.)

Képzelnék már most második udvarnak egy hasonló, de diszesebb tért, közepén kicsi halas tóval, köröskörül gyönyörű oszlopokkal és végül harmadiknak egy kis díszkertet — és látjuk, hogy a pompeii, illetve római ház három egymást kiegészítő arányos részből áll.

Az első udvar köré csoportosul néhány szűk szobácska kőből épült ágyhelyekkel és piczi ajtókkal. Ugyancsak ezen udvarból nyílik egy, esetleg két szoba, melyekben a család őseinek képei és szobrai vannak elhelyezve; e szobák közönséges elfogadó helyiségek. A két udvart egymástól a házi ur dolgozó szobája, — az úgynevezett tablinuma — választja el, melyből az egész ház hosszában áttekinthető s melyet csak függönyvel volt szokás elzárni, s így abból úgy az egyik, mint a másik udvarra lehetett lépni.

Volt még azonban más járás is az egyik udvarból a másikba; ez egy szűk sikátor, mely a szolgaszemélyzet és alsóbrangu idegenek számára szolgált. E sikátor azonban nem simult közvetlenül a ház falához, mert közötté és a ház fala között volt a fűthető ebédlő szoba; benne egy négyszögű étkező asztal, mely egyfelől hozzáférhető volt, többi három oldalát pedig pamlagok vették körül, a melyek mindegyikén 3 embernek való hely volt, úgy, hogy összesen kilenczen ebédelhettek egy asztalnál; mert a rómaiak azt tartották, nem illő dolog, ha egy asztalnál többen ülnek a műzsák számánál és kevesebben a gráciák számánál. Amazok tudvalevőleg 9-en, ezek hárman voltak. — Ezen ebédlőből kilépve a másik udvarra — melyet diszudvarnak nevezhetünk — látjuk köröskörül a család háló helyiségeit, szükséges kamra, konyha, fürdő stb. eféle helyiséget, melyekhez hátul a kert járult.

Ha ehhez még egyszóval annyit említünk, hogy az emeletnek elenyésző csekély a rendeltetése, úgy némileg tisztában lehetünk a római vagy pompeii ház berendezésével és könnyen felismerhetjük azon különbséget, mely a mai kor és a pompeii világház építkezése között fennáll.

A magánházak külsejével ellentétben áll a középületek külseje, a mennyiben ezeknek a költséges díszítés, márványoszlopok és mozaikok és a külső szemlélet ragadták meg, de a belső rideg egyszerű volt. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a római templom rendeltetése

nem az, a mi a keresztény templomé, mely sok ember befogadására épül. A római templom székhelye a maga különleges istenségének; így beszélnek Janus-Bacchus vagy Jupiter templomáról, melyek mindegyikében az illető isten márványszobrára, egy áldozó oltár és templomszolga, esetleg pap lakása volt. Az áldozat bemutatás alkalmával a pap az oltár előtt imádkozik, a nép pedig kint hallgatja, a szertartás befejeztével hazavonul. Ily viszonyok között természetesen tágas templomokra nem volt szükség, úgy, hogy a régi templomok jó része nem volt nagyobb egy jókora keresztény kápolnánál. Annál nagyobbak a színelőadásoknak, versenyfutásoknak és bajvivó produkcióknak külön-külön szánt színházai; nemkülönben még romjaiban is, a pompeii fürdő, a maga külön meleg- és hideg osztályával, külön izzadó terem, tornászó, olvasó és társalgó helyiségeivel. A fényes középületek után felsorolhatók még az utcái oltárok, díszkutak, a melyek remek faragványokkal még az elkényeztetett szemet is képesek lebilincselni . . .

Az élők házainak megtekintése után szenteljünk egy pillanatot a holtaknak; értem a temetőutczát. A legrégebb időkben szokásuk volt a rómaiaknak a holtakat a háznál eltemetni, de egy országos tilalom folytán az egyes családok a városon kívül, rendszeren az országot mellett szereztek maguknak temetőhelyet, nem titokzatosan eldugva, miként nálunk, hanem száműzve a halál birodalmából azt a megdöbbenő csendet, mely nálunk a halálképét oly irtóztatóvá teszi. Ezt azonban csak a vagyonosabb osztály tehetette. Szegény emberek, valamint rabszolgák és kivégzett gonosztevők számára ismét külön temető volt.

A gazdagok a holtakat rendszeren elégették, a fennmaradt csontokat összeszedték és művészi kivitelű edényekbe — urnákba — borral és tejjel öntözve helyezték el.

A kereszténység terjedésével a halottégetés felhagytak és a ma is szokásos szertartások vették kezdetüket. Pompeiben elpusztulásáig azonban a kereszténység, — ha esetleg csirái meg is voltak — még elterjedve semmi esetre sem lehetett; így hát az emlékek, melyek a holtakra vonatkoznak, mind a pogánykori római világból valók. Ezen siremlékek alatt vagy magukban a siremlékek fülkéiben

találtak egyes urnákat, melyeknek felirata megnevezte azt, a kinek csontjait tartalmazza. Ha a család nagyobb volt, vagy cselédségét is oda temettette, nagyobb emléket vagy házat építtetett, belül csupa urnáknak való fülkékkel. A pompeii síremlékek azonban csupa gazdag családokéi voltak, a mire rávallanak a rajtok olvasható feliratok és költséges kiállításuk. Ha mi manapság e sírutczán végig megyünk, látjuk, hogy kevésben különbözik az élők volt lakásaitól és hisszük, hogy ez akkor is úgy volt, midőn a sírutczát a résztvevő rokonok kísérete a várost a boldog élők családja népesítették be. Más szóval: a pompeii, illetve római ember a haláltól elvette azt az irtózatot és azokat a borzalmas külsőségeket, melyekkel mi a halált képzeljük.

Ott komédiások tréfáló csapatja nyitja meg a menetet, a melynek bús részét felfogadott

rívó asszonyok kórusa teszi. Kérkeznek a halottal, méltóságosan, komolyan elbúcsúztatják és elhelyezik ott, hol az üdülő nép mindennapi sétáit végzi. . . . Így járt el az a pogány római hozzávalóinak végtisztessége megadásánál, a kiről feltehetjük, hogy a sajátos szertartás ellenére is legalább olyan szeretettel csüngött azon, a kit eltemet, mint manapság akárhány síró örökös, és így tett két ezer esztendővel ezelőtt az a római, a kinek még nyelvét is manapság, tehát 18 évszáz elzajlása után boldog-boldogtalan hiábavalónak és fölöslegesnek mondja, nem gondolva arra, hogy abban a korban a művelődés fok olyan nyilvánulása volt, a melyet csak a középkor bírt feledésbe meríteni és a melyekhez visszatérni egy a mienknél nagyobb, magasabb kultúra habozni nem fog.

(Folytatás következik.)

Az éhség kenyere.

Elbeszélés a francia udvar titkos történetéből.

(2)

A rendőrminiszter az előszobába ment, hol egy fiatal ember állt, kit hosszu felsőkabát vett körül és irodájába kísérte.

— Nem hallgathat itt ki valaki bennünket? — kérde a látogató az irodába érve.

— Nem királyi fenség!

— Ah, ön megismert?

— Hogy is ne ismerném meg, Franciaország reményét.

— Jól van, — mondá a herceg — felsőkabátját levette. Ezzel leült. Berryer tiszteletteljesen állva maradt előtte. A 23 éves dauphin szép, értelmes arca sápadt, gondteli és buskomor volt.

— Mivel szolgálhatok, fenség? — kérde Berryer.

— Titokban jöttem Párisba, egy fontos ügy miatt Önnel beszélni.

— Fiam előbbi dajkjáról van szó, ki most el van zárva. Hiszi ön, hogy vétkes?

— Meg vagyok róla győződve — felelé a rendőrminiszter vontatva.

— És kit tart Ön társvétkesének, ki ezen csinnyel megbizta?

— Ezen pillanatig legcsekélyebb gyanum sem volt valakire is.

— Ezen pillanatig? És most azt hiszi Ön, hogy őt ismeri?

— Igen.

— Igaz, hisz Ön éles eszéről híres.

Berryer meghajolt.

— Volna oly kegyes fenséged, áldozatkészségben bizni.

— Meg kell tennem Uram! Ugy hiszem, hogy ön inkább szolgál nekem, mint azon átkozott örgrófnának.

— Arra kész vagyok — és ha mindjárt állásomat és életemet kellene is kockára tenni.

— A szerencsétlen dajka ne legyen áldozata hűségének és engedelmisségének; nem akarom, hogy halálra kínozzák. Nem lehetne őt titkon a börtönből kiszabadítani?

— Van fenségednek befolyása a börtönörökre?

— Nincs.

— Akkor lehetetlen.

— A dauphin felsőhajtott.

— Akkor csak egy marad hátra, mondá kis szünet után, atyámhoz megyek és elmondok néki mindent.

— A királynak megmondani, hogy . . .

— Az igazságot akarom elmondani, igen! Azon levél írója én vagyok s az én tudtommal tette a dajka a dobozt a bölcsoébe. Reméltem, hogy ezáltal meggyógyítom, de csalódtam.

— Kérem fenségedet gondolja meg . . .

— Meg kell tennem, mert nem akarom, hogy a szegény asszony miattam tovább szenvedjen.

— De ő felsége előre láthatólag haragra fog lobbanni fenséged iránt.

— És ha oly haragra lobbanna, mint egykor Frigyes Vilmos, ki fiát, a trónörököszt leakarta nyakaztani, akkor is megtenném azt, mit a kötelesség és a becsület parancsolnak.

— Berryer belső megrázkodással szemlélte ezen nemeslelkű herceget. — Segítenem kell rajta; gondolá, ha ezt nem teszem, akkor köztük borzasztó összeütközés lesz, mely esetleg Franciaország jövőjére nézve szomoruan végződne.

Azután így szólt:

— Kegyelmes uram! egy mód van, a melylyel a dajkát a börtönből kiszabadíthatnók, anélkül, hogy ezáltal fenséged bajba kerülne.

— És melyik az? — kérde a dauphin reménytelve.

— A csinyt ismételn kell.

— Nem értem szándékát.

— Ha valamely esellel, egy az előbbihez hasonlót, dobozt juttatnánk a bölcsoébe a következő kiállításnál, tehát jövő héten.

— Igen, valóban! De a mostani dajka oly egyszerű s ügyetlen, a nevelőnőt pedig nem szabad a titokba avatni. Hogyan lehetne tehát a dobozt észrevétlenül a bölcsoébe juttatni?

— Mindenekfelett oly látszattal kell birnia, vagy magam jobban kifejezve, nem szabad ké-

telynek fölmerülnie, hogy azt a csinyt egy gató vitte véghez.

— Igen, és pedig, a nélkül, hogy egy ártatlan miatta bűnhődnek.

— A mostani dajka ellen nem szabad gyanunak támadnia?

— Nem, semmi esetre.

— Jól van, királyi fenség, mondá Berryer, titkos rendőreim között, igen ügyes emberek is vannak, kik közül különösen kettő tűnik ki: Boyet és Didier az egykori zsebmetsző, kik majd végrehajtták Versaillesben a csinyt.

Az egyik egynéhány percze a jelenlevők figyelmét magára fordítja, míg a másik hibázhatatlan ügyességgel a dobozt a kis herceg bölcsoéjébe dobja. Sok pénzbe fog kerülni, mert nem az ügyességet, hanem a hallgatást kell megfizetnem.

— Mostani szerény pénzkészletemet rendelkezésére bocsájtom.

— Oh nem. Tudom, királyi fenség és mindenki tudja Franciaországban, mily nemeslelkűen használja fel jövedelmét, hogy a szegények nyomorán segítsen. Rendőreimet magam fogom kifizetni, azon titkos alapítványból, mely felett én, mint rendőrminiszter korlátlanul rendelkezem. Valóban jobb felhasználása a titkos alapítványnak nem is gondolható!

(Folytatás következik.)

Br. Eötvös „Búcsu“-ja.

— Poetikai analízis. —

(2.)

Ilyetén elmékedéseknek szüleménye a következő versszak:

«Az ég egy kincset ad minden hazának,
S a nemzet híven őrzi birtokát;
Császárról szól a francia fiának,
Büszkén mutatja Róma ó falát;
Hellásznak kincse egy elomló rom,
Tied, hazám, egy szentelt fájdalom».

Meggyőződünk az eddigiekből, hogy a költő egyrészt fájdalma valódiságának igazolására, másrészt önzetlen hazaszeretetének megvilágítása tekintetéből, de egyszersmind tőle elválaszthatatlan reflektáló természetéből is kifolyólag, szabadabb képzelettel járta be a messze országok tágas téreit, s azok viszonyaiból, helyzetéből eszméket és gondolatokat merített, melyeket meglepő változatokban használt fel, — melyeket meglepő változatokban használt fel, — mig végre felemelkedett azon magaslatra, honnan visszamennie nem lehetett, eljutott azon

A francia, hagyományos hűséggel őrzi emlékeit a hatalmas császároknak, kik az irtó háborúk daczára a nemzetet felemelték azon magaslatra, honnan erejének és hatalmának boldogító tudatában diktatori hangon osztja paranasszavait s tekintélyével a népek és államok alakulásának irányt ad. Ez az ő kincse, ez az ő ösztönzője, ez az ő lelkesítője, a borus és verőfényes napokban egyaránt. . . . És te hazám?! Te jobb sorsra érdemes nemzetem?!

Neked is voltak szebb napjaid. Te is voltál nagy, hatalmas és rettegett. Három tengerpartvidéke alkotott neked határfalat és védett elidőidét ellen . . . És most miről szóljon a lencséid ellen . . . És most miről szóljon a magyar fiának; mi a dicsőség-jel; mi az emlektárgy; mi az, mit fiad kincs gyanánt őrizenek keblökben? Te «itt ülsz, lekötötten e szörnyű magányhoz.» Régi fényedért tied egy üres jelen, sivár való; enyém egy szentelt fájdalom.

drága képhez, mely előtt most csendes elfogó-dással mereng:

«Tied hazám egy szentelt fájdalom!»

Ebből a sorból tudjuk meg, hogy a költő eszményképe mellett van. Most látja azt egész valóságban. látja hajdani fényében, látja mostani apathikus helyzetében. Ezen kép után ment képzeletének gyors szárnyain, s miután elérte, nem is hagyja el többé.

A multnak fellelkesítő fénye és a jelen lehorgoló boruja, a hajdani emelkedés és mostani terjedtség, az egykori pezsgő vig élet és a jelenlegi csend és hallgatás ellentétes gondolatai hatalmas csatát vívnak egymással, a szív küzd az ellene feltámadt érzések viharával.

Ezek hatása alatt áll most a költő; nem tudja, mily hangon szóljon, — nem tudja, hogy keblének haragos villámai szórja-e a tétlen nemzet föleszméltetésére, vagy pedig megfékezve érzelmeinek felzudult táborát, csendes nyugodtsággal nyilatkozzék?

Szíve vérzik, szíve fáj; mert Rákos térein csend honol . . . Siri csend van ott, hol egykor Mátyás, az igazságos király, az ország-nagyokkal a hon szebb jövőjének előmozdításán munkálkodott. A mező, rét és határ nem hangoztatnak vissza diadalt, hirt és dicsőséget. Csend van a természetben, . . . csend, lelkesedés-hiány a nemzetben, — csend gyász a költő szívében, melyet ezen sorokkal fejez ki:

«Hallgatva áll Rákosnak szent határa.
Ah régen hallgat immár a magyar».

A természetben minden tárgy, minden jelen-ség, minden benyomás mély nyomokat hagy a költő szívében; arra szolgálnak ezek, hogy a költő érzéseit mozgásba hozzák, mert minden külső behatás hazájának hajdani vagy mostani helyzetét, állapotát idézi fel lelkében,

A hajnal rózsapiros derüje, a leáldozó nap, a szépen zöldelő mezőség, a vidék némasága, a suttogva enyelgő alkonyi szellő: új, meg új gondolatok és érzések ébresztői.

Miként előbb a természet siri csendje, a rákosi szent határ hallgatagsága a haza jelenére irányítja elméjét: úgy az esti szellő halk enyelgésének hallatára a multba merül, s a dicső elődök jeltelen sírhalmaira gondol, melyek ismét új érzelmek felindítói.

Folytatja tehát jelen hangulatából kifolyó fájdalmas érzéseinek nyilatkozatát, a föntebbieknél nem kevesebb értékű, szintén értelem- és érzelmegazdag szavakban:

«S az ösök elenyészett nyomdokára
Az esti szellő új fővényt takar».

A fényes multnak és a sötét valónak ily egy-behasonlítása, az ábrándvilág gyönyörű képei és a virágtalan jelen elszomorító alakja, a költő képzeletét pillanatra megállították, szívét összeszorították.

Lekötve áll, szívszorulva hallgat, némán mereng.

Mit érez az útas, ki az örömmel látott viruló tájék elragadó szépségeinek szemlélete után egyszerre kopár sivatagra jut; mit érez a kérelhetetlen sors csapásaitól szíven sujtott szerencsétlen, midőn ősei gazdagon feldíszített palotájának omladékait nedves szemekkel nézi?

Az útasnak sóhajtása, szerencsétlennek szeméből aláhulló nehéz könnyecsek a költő jelen kedélyhangulatának csalhatatlan tolmácsolói; mert a köny, mely az érzelmeknek el nem titkolható jele, egyszersmind a lelki küzdelmek mérseklője, a legsajgóbb szívfájdalmak enyhítője.

A megújult mély fájdalmat, az őszinté bánatot és a soha ki nem alvó hazaszeretetet, tükrözik tehát vissza a következő sorok:

«Hallgatva áll a tér, szívünk szorul,
S egy köny beszél hazánk nagyságáról».

A költő kedélyhangulata változatlan. Még mindig a multon csügg, gondolataitól nem tud megválni. Mindig ugyanazon érzések, ugyanazon indulatok; most is ugyanaz az ihlet, ugyanaz a hév. A gyötrő fájdalom megható érzelmhangjai emelkednek ki ezután a keservvel telt szív mély rejtekéből . . .

A magyar fővárosban, az ősi Budában, mely nemcsak Mátyás alatt, de gyenge utóda, Ulászló alatt is, dicsőségünk hirdetője vala, most az ősi idők szomorú emlékét látja. S épen azért, miként előbb hazánk nagyságáról beszélt, úgy most a költő egy könybe temeti mély fájdalmát. Hiszen ha régi bánat kinozza a szívét, gyógyító ir gyanánt, enyhítésül könyveket sir a szenvedő . . .

Igy a költő is.

A költő az emlékezet világánál a megrázkódtató sorscsapások egész hosszú sorát a kegyetlen török hadak iszonyu pusztításait látja. — s nagyon szépen kimagyarázható és elfogadható következetességgel bizonyára így elmélkedik: Ha Mátyás palotája romokban és omladozó falakkal állna régi helyén, de azon alakban, mint azt a nagy király építteté; ha kormos falak néznének a büszke folyam sima tükrére: akkor, mint Hellas, az elomló romokra, a pusztulás ugyan fájhatna, de azért mégis nemes és vigasztaló önérettel tekinthetnénk rá, — s a romokban zálogát bírnók annak, hogy itt hajdan szebb élet és sivatag jelenünknel szebb multunk is volt.

(Folyt. köv.)

A szamoszi sibilla. Barbieri festménye után.

JANUARIUS.

— A Tanulók Lapja számára írta: Gál Kálmán. —

A hónapokról szóló fejtegetéseim előtt megjegyzem, hogy a hónapok nemzetközi neveit a rómaiaktól vette át majdnem minden nemzet. Magyar elnevezéseik, a mint látni fogjuk, többnyire a szentektől és az egyházi szertartásokból erednek, kivéve néhányat, melyeknek e mellett mezei foglalatosságok is kölcsönöztek igen találó neveket.

Januarius hónap Janustól kapta nevét, a kiről az ó-kori római mythológiában van említés. A görög istenvilágot t. i. Tarquinius Priseus király vette át a rómaiakhoz. Előtte századokon keresztül nem ismertek isteneket, mert az ó-italiai népek tűz- és csillagimádók voltak. A történeti korban az ós rómaiak Summanust tisztelték, a kiről azt hitték, hogy ő küldi az éjjeli villámokat, míg Jupiter a nappaliakat bocsátotta a föld halandóira. Titus Tatius, sabin király, Saturnus tiszteletét honosította meg, továbbá behozta Ops, a Nap, hold és világosság tiszteletét, míg a Numa a tüzet tette tiszteletük tárgyává. Ezen említett istenkörbe tartozott Janus és Jana, a kik mint nap és hold elsőrangú istenségek gyanánt szerepeltek. Ezért Janust az istenek istenének is mondták, a minék megfelelőleg minden többi isten előtt először neki mutattak be áldozatot s ezért védője, patronusa is volt minden kezdetnek.

Ezért nevezték róla később az év első hónapját is. Numa Janusnak templomot szentelt, a mely háboru idején nyitva állott, békében pedig zárva volt, jeléül annak, hogy a város védő istene a város védelmére távozott és zárva békében azért, nehogy megszentelennitessék. E templom 700 év alatt csak háromszor volt zárva és pedig Numa alatt, az első pün háború után és Augusztus alatt.

Melléknevei voltak: Janus Genius, Bifrons, Quirinus, Portae belli stb. A pénzekben levő legregebbi képei is kétfejúek, melyeket Servius Tullius, a ki a vert pénzt Rómában meghonosította, etrusk mintára Rómában veretett. Közönséges ábrázolása Janusnak az is, hogy jobb kezében 300, baljában pedig 65 kavicsot számlált; ez azonban későbbi korból való, mikor az év már 365 napból állott. Másképen úgy ábrázolják, hogy jobbjában pálcát, baljában pedig kulcsot tart (Ovid Fasti I. 99.) Amaz az

*) G. K. főgymn. tanár Fehértemplomon.

uralkodó jelvénye, az erőé, hatalomé, emez az ég ajtónállójának, az ég felhős, tenger urának jelvénye s ezért ezen nevei is vannak: Patulcius és Clusius. Kinyitá tehát az ég kapuját ő, hogy a napot kieressze és estve ismét becsukta, mikor a nap visszatért.

Könnyen érthető most, hogy e kulcsos istenség nemcsak a háboruk öre, hanem Róma összes épületeinek és házainak is védője volt. Ezért hívták az ajtót is januarnak, mely felett rendszeren üdvkivánatok voltak olvashatók, és pedig ilyenek: Salve! belül: Vale.

A kezdet és vég istenéből lett a kereskedelem és hajózás istenévé s ezért a pénzen egy hajó előrésze is látható. Azonosították őt a görög Apollóval is, habár Ovidius azt mondja róla, hogy hozzá hasonló istenség Görögországban nincs.

A bölcsészek más meg más fogalommal azonosították. Így Varro azt mondja, hogy Janus a világ (Janus est mundus) és neki tulajdonította a világ kezdetét. Mások megint Chaos-nak mondták s így mindenek között először volt. Ezen Janustól kapta tehát nevét az év első hónapja.

Mivel pedig Januarius elsejét isten kegyelméből megértük (sőt már régen túl is vagyunk rajta!) Legyetek áhitatosak! E napon csak jót és szépet szabad mondani. Isten házában kigyulnak ma az öröm lángjai, hálát ad az ünnepi diszbe öltözött buzgó nép a multakért s egyuttal könyörög a bizonytalan jövő szerencsés kimeneteleért. Légy üdvözölve ujesztendő s árasz boldogságot a föld halandó lakóira.

Körülbelől ilyenformán telt el a rómaiaknál az új év első napja s így telik el ma nálunk is. Egymásnak csak jót kívánunk, csekély ajándékokat adunk s azon vagyunk, hogy minél kevesebbet, vagy épen semmit se költsünk e napon; mert a milyen a kezdet, olyan lesz a folytatás is.

De hát miért kezdődik az év télen, a legnagyobb hidegben, mikor jobb volna, ha tavasszal kezdődne? Hiszen minden akkor virágzik, akkor van a természet újra ébredése, akkor énekelnek a madarak, a nap enyhén süt.

(Folytatás következik.)

PALE RMO.

Írta: Dr. ERŐDI BÉLA.

(4.)

Íde nyílik a Piazza Pretoria, egy szép közkuttal és a senatus palotájával, melynek falán egy márványtábla örökíti meg az 1860-iki népszavazás eredményét, mely Siciliának az olasz királysághoz való kapcsolását mondja ki. Itt van a Martorana, az arab-normann izlésben épült egykori templom, mely ma romban áll. A tizenkettedik században Georgis Antiochenos, I. Rogernek admirálisa építette Mária

tiszteletére azért Sa. Maria dell' Ammiraglio néven is szokták említeni. A templom ma egészen más alaku és terjedelmű, mint volt építetésekor: mert az idők folyamán sokszor és sokan változtattak rajta. — Byzancei minták után négy oszlopon nyugvó kupolával volt el látva s kívül-belül egyaránt mozaikkal takarva. Ezek-től az ékességektől megfosztották ugyan; de némely megmaradt töredéke művészi becséről tanuskodik. A három hajóból álló boltívek szép oszlopokon nyugszanak, melyek feje aranyozással vannak ékítve. A siciliai vecsernyék öldöklése után ebben a templomban gyűlt egybe a nép és választott magának vezető. Nemsokára aztán ugyanitt tették le az előkelők a hűségi esküt Aragoniai Péternek. A magában álló campanille (harangtorony) igazi műremek. A templomot most restaurálják, hogy vissza adják rendeltetésének.

Palermónak mintegy hatvan temploma és kápolnája között van kettő, melyek a sicilliai nép sajátos hitéről és vallási felfogásáról tanuskodnak. A Chiesa degli Agonizzanti (a

haldoklók temploma) a kivégzettek lelkének üdvére van szentelve. Kivégzések alkalmával itt szoktak az elítélt lelkének üdvéért imádkozni.

A második templom: Chiesa delle Anime dei corpi decollati (a lefejezettek lelkének temploma) még nagyobb becsben áll a nép előtt. Az elítéltek és kivégzettek iránti babonás tisztelet Siciliában majd nem bálványozássá fajul. Ők a büntető igazságszolgáltatás által

halálraiteltet áldoztatnak, valódi vértanunak tekintik, nem téve különbséget az illető bűnösségének természetétől. A Chiesa delle Anime dei corpi decollati ott van az Oreto partján, a kivégzettek temetőjének szomszédságában, körülveve ciprusokkal és virágokkal, melyeket a kivégzettek sirjaira ültetnek kegyelettel. A kivégzettek fejét még nem igen régen itt oszlopokra tették közszemlére. A templomban sok kép van kiagatva, melyek a kivégzettek lelkei által művelt csodákat örökítik meg. Sokan jönnek ide, különösen nők, meztelen lábakkal, hogy a

Chiesa delle anime-ben végezzék ájtatosságukat. A templom keresztelő Sz. Jánosnak, a fejevesztettnek van szentelve, s az oltár előtti rácszatnál végzik a hivek ájtatosságukat, elvégezvén itt imájukat, bemennek egy másik kápolnába, ahol újra imádkoznak és kérésüket, kívánságokat elmormogják. Egy deszkához szegik fülüket, azt tartva hogy alatta vannak a kivégzettek lelkei. Itt hallgatóznak, fülelnek, remegve várva a kérésükre adandó választ.

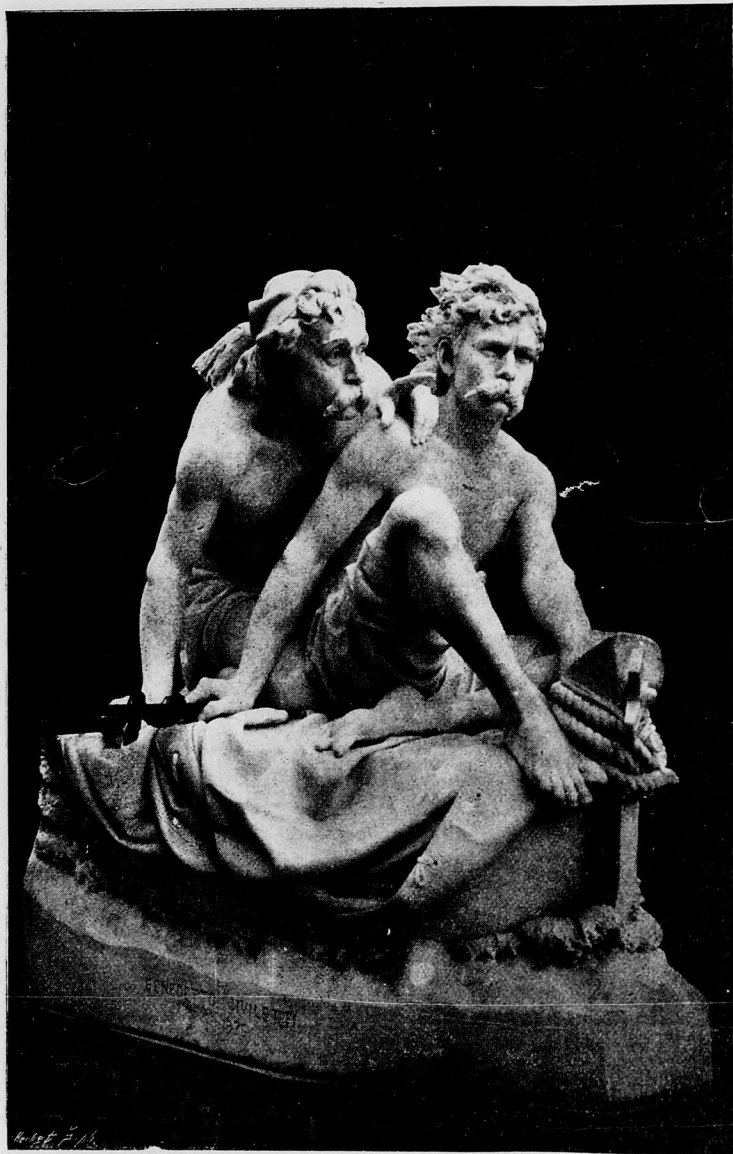

Palermo Martorana.

Csöndes zöreje a deszka alatt azt jelenti, hogy kérésük meghallgattatott. A kivégzettek lelkeibe vetett hit sok babonás szokásban talál kifejezést a népnél.

A Corso Tüköry folytatásul a Via Lincoln, egyenesen a tengerpartra, a Marinára vezet.

Elénk szép utca, mely palotaszzerű új házaival és szép kertjeivel Palermo szebb és rendezettebb részei közül való. Itt van a botanikus kert és a Flora vagy Villa Giulia, Palermo legszebb közkertje, a városiak kedvelt sétahelye. 1777-ben vetették meg alapját s azóta jelentékenyen kibővítették és szépítették. Nyári estéken egész Palermo előzőnli a Marinát és a Flórárt. A kert nagy gonddal és izléssel van fenntartva. Utjai tengeri homokkal vannak behintve és tisztán tartva. Fái és bokrai legnagyobb változatoságot képviselik. Vannak különféle pálmái, hatalmas törzsökkel, elágazó levelekkel és üstökös koronákkal, vannak cseresznye, yuccák, magnoliák; vannak narancs-, citrom- és gránátlugasai, az azáleák magas bokrokban virítanak, vannak szinpompában ragyogó szőnyeggyai. A tereken és az utak keresztező pontjain virágvázák és szobrok vannak fel-

A Kanarisz testvérek szobra. Palermo.

annál igézőbb, annál jobban vésődik lelkünkbe minden vonása. A Foro Italicon, ezen a híres szép rakodóparton, most alig találkoztunk járó-kelőkkel.

(Folytatása következik.)

állítva. Figyelmünket leginkább megragadja és leköti a Kanarisz testvérek szobra, a modern palermói szobrászat igazi remeke, melyet Benedetto Civilletti vésője teremtett. Mind a felfogás eredetisége és a jellemzés hűsége, mind a kivitel tökéletessége kitünő művészre vallanak.

A kanarisz testvérek az ujjörög népnek 1822-iki szababságharcában a legvakmerőbb tengeri hősök voltak, akik az ellenségnek több hajóját a levegőbe röpítették. A szobor abban a pillanatban örökölte meg őket, amint az ellenség hajóit a távolból kikémlelik.

A Villa Giulia most néptelen volt. Csak magunk sétáltunk a pompás park árnyas fái között. Elveztük a kert illatát, melyet a virágok árasztottak s a tengerről jövő friss levegőt, mely a virágok illatával vegyülve igazi balszámként hatott tudónkra.

Végig sétálva a Marinán, megint gyönyörködhattunk a pompásképben, mely szemünk elé tárult. A festői Monte Pellegrinot mennél többször látjuk,

annál igézőbb, annál jobban vésődik lelkünkbe minden vonása. A Foro Italicon, ezen a híres szép rakodóparton, most alig találkoztunk járó-kelőkkel.

A villamosság történeti fejlődése.

— a Tanulók Lapja számára. —

Írta: FIRMUS.

(3.)

Az elektromosság-tan jelesei közt megemlíjük a következőket: Ohm, Joule, Arago, Davy, Seebeck, Oerstedt stb.

A galván-áram mágneserő hatását Arago fedezte fel 1824-ben s ő készítette el az első mesterséges, úgynevezett «elektromágnes». — Ha ugyanis valamely vasdarabot elszigetelt dróttal burkolunk körül s a dróton áram fut keresztül, úgy a vas erős mágnessé változik át. Az áram megszűnésével a vas mágnességét ismét elveszti. Ha vas helyett kemény acélt használunk, ezen az alapon állandó mágneseket állíthatunk elő. Ezután következett a legnagyobb felfedezés: a delejes indítás, általában az indukciós tünemények felfedezése Faraday által. Hogy miben áll az indukció, azt e helyen nehéz lenne néhány szóval érthetően előadni s azért elégedjünk meg azzal, hogy ez egy új, eddig teljesen ismeretlen előállítási módja az elektromosságnak, mely fényesen igazolja, hogy nem csak a villanyosság változik át bizonyos körülmények között hővé, hanem fordítva, a mechanikai munka, illetve hő árn is nyerhetünk elektromosságot. E korszakalkotó felfedezés, mely tulajdonképpen az erély megmaradásának elvét fejezi ki, 1831. évre esik.

Meg volt tehát fejtve egy probléma, t. i. hogy miképpen lehetséges a kémiai folyamatok, vagyis a drága elektromos batteriák mellőzésével nagy mennyiségű elektromosságot előállítani s azt különféle célokra felhasználni. E felfedezés után a modern technika tág tere nyílt a különféle elektromos készülékek műszerek s gépek szerkesztésére.

Kétségtelenül igaz, hogy a laboratóriumokban tett kísérletek és felfedezések a gyakorlati alkalmazhatóságtól még igen messze álltak, de csakhamar egész sor fényes névvel találkozunk e téren, a kik az elektromosság praktikus hasznát átlátva, azt rövid időn át nem is sejtett tökéletességre s magaslatra emelték.

Az újabb kor nagy tehetségű fia közt ott látjuk Steinheil, Morse, Jakobi, Siemens, Edison, Bell, Hopkinson, Verner Thomson stb. neveit.

A legnagyobb találmányok egyike a telegráf, mely lehetővé teszi, hogy megmérhetetlen távolságokra is, alig számba vehető idő alatt gon-

dolatainkat elröpítsük s mely szoros kapcsolatot képes, immár az egyes nemzetek közt.

A telegráfot Morse találta föl s legelőször 1833-ban alkalmazta Amerikában. Az új találmány hihetetlen gyorsasággal terjedt el az egész világon. Azóta sokat javítottak rajta, lényeges részében azonban most is csak a régi Morse féle berendezés tartotta fenn magát leginkább.

Nem kevésbé tűnt fel Jakobi, a ki a fémek elektrolytikus előállítását s a galvanoplasztikát gyakorlatilag érvényre juttatta s lehetővé tette ez által a tiszta fémek előállítását s a különböző régiségek s plasztikus művészi termékek mesteri hű másolatainak elkészítéseit és sokszorosításait.

Számos kísérlet történt ezeken kívül még az elektromosságnak, mint hajtóerőnek alkalmazására is. Amerikában eleinte a galván telepet használták fel motorok hajtására, míg Jakobi 1839-ben Szent-Pétervárott már elektromágnesekre berendezett géppel tett kísérletet. De bár a hajót sikerült is neki géppel mozgásba hozni, gépe még sem bizonyult gyakorlatilag sikeresnek. Részint, mert nagy volt az erővesztés, részint mert a befektetési költség volt igen tetemes. Sőt akadtak az elektromosságnak ellenségei is, kik azt állították, hogy absurdum arra csak gondolni is, hogy az elektromos gépek a gőzgépekkel valaha versenyre keljenek s hogy azokat gazdaságosan a gyakorlatban alkalmazni lehessen.

Mindez nem riasztotta vissza e kutatókat kísérleteik folytatásától s bár a jelen század első felében nem is értek el nagyobb eredményeket, utóbb mégis csak diadalmaskodtak a skeptikusok felett.

1860-ban szerkesztette Pacinotti az első gépet, mely állandó villamos áramot szolgáltatott.

A mágnes-elektromos gépek segítségével megnyílt az út az elektromos világításhoz. E téren Edison, amerikai gyáros és tudós mutatta fel az első meglepő eredményeket: ő az izzó lámpák genialis feltalálója. A villamos áram ugyanis könnyen alakult át hővé a vezető drót azon részében, hol utjában akadályra, nagyobb ellentállásra talál. Az izzó lámpákban pedig az áram rövid és vékony platina vagy szén szálon kénytelen áthatni.

(Folytatás következik.)

FELADATOK.

1. Leirandó Petőfi „Vándorélet” cz. költeményének tartalma. Anyag: Mi vonul az erdő mentén? Hogyan mennek? Ki van legelő? Mit vezet? Milyen a ló? Kik mennek utána? Mit csinál az öreg dade? Hol vannak a rajkók? Mit csinál a családanya? Mit vezet? Hogy segít magán? Mi a legnagyobb ellenségük?

2. *A hajó és a kocsik.* Anyag: Hasonlóságok: Mire használhatók? Miből vannak készítve? Mind a kettő hány féle? Mi hajthatja mind a kettőt? Különbségek: Hol jár a hajó, hol a kocsik? Mik a hajó s mik a kocsik részei? Ar különbség. A hajók és kocsik nevei. 3. *Az én lakásom.* Leírás. Anyag: Hol fekszik a lakószobám? Útca, hárszám házrész? Hova nyílik az ablaka? Milyen hosszú és széles a szobám? Hány ajtó és ablak van rajta? Hova vezet az ajtó? Milyen a padló, a falak, a tető? Miből vannak a butorok (festve, fényezve-e)? Hol áll és milyen a kályha; hol áll az én asztalom, a melyen irni szoktam; hol vannak a székek, tükör, képek; vannak-e és milyenek a függönyök? Hol áll az ágy, kanapé, szekrény? Milyen a hálószoba, mekkora stb. Milyen a lakás környéke: barátságos, komor rideg, stb.? Szomszédok? stb. stb.

4. Mi volna egy *Zrinyi Miklós, a költő* felett mondandó emlékbeszédnek vázlata?

5. *A magyar nyelv állapota Révai korában.* Anyag: Régi nyelvtanirodalmunk. (Sylvester, Szenczi Molnár Albert, Geleji, Katona és Komáromi Csipkés György, Otrokocsi Foris Ferenc és Pápai Páriz) Sajnovits János, Gyarmathi Sámuel. A szótár-irodalom (Baróti, Sándor István, Márton József). Görög és Kerekes nyelvtani pályázata. A debreczeni grammatika. Az antiquitates és Elaboratorum grammatica. Verseghy Ferenc. Révai és a nyelvújítás.

A dolgozatok beküldési határideje febr. 23. A legjobb dolgozatok íróinak egy-egy kötet könyvet tűzünk ki jutalmul.

Az előző jelentésből kimaradt a következők neve: «Mitiadesz jelleme a történelemben és Madách Ember tragédiájában» című feladatot kidolgozták még Bublics Jenő és Remete Géza. Vörösmarty «Ősz bajnok»-ának tartalmát beküldték: Ferber Győző és Bartsch Lajos, «Mit tartsunk Horatius e mondásáról: nil admirari?» cz. tételt Ferber Jenő. Jutalomkönyvet nyert Ferber Jenő, főgymn. 8. o. t. Pozsonyban.

«A karácsony jótékony hatása a társadalomra» cz. tétel kidolgozását beküldte Stein Mór és Porde Gyula.

Az I. számban közölt feladatok közül a «Gyermek álmai» cz. prózai leírást Dörfler Nándor, «A mi iskolánk» cz. leírást pedig Pápa Miksa küldte be. Az utóbbi igen ügyesen dolgozott.

A többi tételre nem akadt pályázó.

IRODALOM.

Milleniumi történet. Az «Athenaeum» r. társaság kiadásában megjelenő «A magyar nemzet története» című tíz kötetes nagy munkából (milleniumi kiadás) megjelent az 53. 54. és 55-ik füzet, a melyekkel a harmadik kötet («Az Anjou-Ház és Örököse») befejezést nyert. Most gyors egymásutánban meg fog jelenni a második kötet. («Az Árpádok kora») többi hiányzó füzet, úgy hogy ez a második kötet is rövid néhány hét alatt teljes fog lenni. Ez a most megjelent három füzet is pazar gazdagsággal van kiállítva. — Egyes füzetek ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr. Félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Kapható minden

hazai könyvkereskedésben. Az előfizetők minden szombaton egy-egy füzetet kapnak.

A Magyar Nyelvőr, mely a magyar nyelv eredetiségeit s szépségeit az idegenszerűségek pusztító hatása ellen őrzi, a szépirodalmi és tudományos munkákat bírálja, az írók s a népnyelv stilusbeli szépségeit összegyűjti és fejtegeti, népszerűsíti a nyelvészet fontosabb eredményeit s a nyelv kincseit összegyűjti, olyan folyóirat, melynek sem a könyvtárakból sem az önképző körökből hiányozni nem szabad. Ezért különösen ajánljuk az önképző körök figyelmébe, már azért is, mert előfizetési ára az önképző-köröknek 3 frt. A Magyar Nyelvőr havonként jelenik meg 3 ivnyi terjedelemben. A legújabb számban a szerkesztőség a következő kérdéseket veti fel: 1. Ismeri-e az élőbeszéd, mely vidékeken s mily jelentésben a következő szókat: habar-czos, háborság, hancsár, hadonáz, hagymás betegség, halálni, hamalia, harkalni, szenes-ház, hinárol, homolok (homlok helyett) huresol (hurezol helyett) hüvelvény. 2. Mondja-e a nép: szobábele, pinczébele? 3. Mely vidéken használja a nép: a fekhely főnevet?

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Császár József. —

1. Számítási kérdés.

Egy diáktól egyik barátja kérdezi: «No pajtás, hány jelest kaptál ma?» Ez így felelt: «Ha 29-szer annyit kaptam volna, mint a mennyit tényleg kaptam, akkor annnyival volna 60-nál több, mint a mennyivel most 60-nál kevesebb van? Hány jelest kapott? (Körmendy Imre.)

2. Földrajzi kérdés.

Melyik földünknek az az északra fekvésű városa, a hova évenként többen felutaznak azon czélból, hogy az északi napot szemléljék? (Horvátovits Iván.)

3. Történelmi kérdés.

Ki volt azon jeles hadvezér, kire hadserege vezetését bízta V. (Böles) Károly? Kikkel küzdött e hadvezér és mit foglalt vissza? (Hodács Ágoston.)

4. Természettudományi kérdés.

Melyik azon növény, mely Észak-Amerika nyugati mocsaraiban tenyészik? Ép oly érzékeny, mint a mimosa pudica; leveleinek belső színe apró szemölcsökkel van borítva, melyek, ha a levelek közé szerves anyag kerül, emésztő nedvet választanak ki. Miért táplálkozik ilyen módon? (Klein Kemény József.)

5. Fizikai kérdés.

Ki volt azon híres fizikus és kémikus, a kinek működésével a természetben lépten-nyomon találkozunk? Született Pencanceban (Cornwallis) 1778-ik év dec. 17-én s meghalt Genfben 1829. máj. 29-én (Czettel Rezső.)

Megfejtési határidő: febr. 2.

Az I. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése: **Számítási kérdés:** A két szám: 583 és 123. **Földrajzi kérdés:** Jablunkaihágo, 601 m. magas, az északnyugati határlánczolatot át az országot és vasut, a Vág, illetve

Kisuceza völgyéből Sziléziába visz. **Történelmi kérdés:** Bolívar Simon Délamerika felszabadítója, 1824-ben felszabadította Perut, 1825-ben ugyanott diktatori méltósággal ruházták fel. Meghalt 1830-ban Santa-Martában. **Vegytemi kérdés:** A nitrogenjege. NeO. **Latin rejtély:** Cyrus-Tyros. **Képtalány:** A csalogány:

Elhervadt a virág, a fák koszorú lehulltak,
Sárga levélkében nyargal az őszi vihar.
A csalogány hallgat. Hol erő, mely visszaidézzé
Lengő bokrait és mennyei hangu dalát?
A tavasz eljő még, erdő, bokor újra viritand,
Nem fog-e a csalogány halva feküdni alant.

A 2. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés:

$$1. 2x - y = 3$$

$$x^2 + y^2 - 3xy + 2x - y = 14$$

Az első egyenletből $y = 2x - 3$, ennek értéke a

$$\text{második egyenletbe téve}$$

$$x^2 + 3x + 2 = 0$$

$$x_1 = -1 \text{ és } x_2 = -2$$

$$y_1 = 5 \text{ és } y_2 = -7$$

$$2. 2x + 3y = 18$$

$$2. x^2 + 6xy + 7y^2 = 202$$

$$4x^2 + 12xy + 9y^2 = 324$$

$$4x^2 + 12xy + 14y^2 = 404$$

$$5y^2 = 80; x_1 = 31, x_2 = 15; y_1 = 41, y_2 = -4.$$

Földrajzi kérdés: Milvius hidja (jelenleg ponte Molle). **Történelmi kérdés:** Vastag vagy szent Olaf. **Természettudományi kérdés:** Gyöngyvirág (convallaria) a tukma-félék (smilacaceae) rendjébe tartozik. **Fizikai kérdés:** Az állandó villamos áram ereje egyenes arányban nő az elektromos erővel és fordított arányban a vezetési ellenállással.

Helyes megfejtéseket küldték be: Suwerth Ferencz, Polán Imre és Szabó József, Bitter Károly, Trammer József, Davidovits Mayer, Illykovic Győző, ifj. Marschalkó Béla, Kohn Béla, Kaiser Lázár, Oppenheimer Ferencz, Hirschl Jenő, Weisz István, Fodor István, Kiss Pál, Magyar Béla, Benke István, Scheiber Mór, Kohn Imre, Takács Károly, Bruck Ernő, Horváth Péter, Grünfeld Mór, Káráz Dezső, Rostási János, Marjay Ödön, Ferber Jenő, Bergsmann Hugó, Horvátovics Iván, Luszitg Árpád, Dölle Jenő.

A jutalomkönyvet Kaiser Lázár (Budapest, VI. Epreskert-ut 7.) nyerte el, a ki azt a szerkesztőségben bármikor árveheti.

VEGYESEK.

Meghívó. A nyiregyházi ág. hitv. ev. főgymnásium ifjusága a Budapesten tartandó országos torna-verseny költségeinek részben való fedezésére 1896. január 23-án, csütörtökön délután 5 órakor a főgymnásium dísztermében hangversenyt rendezett.

Tánczestély. A székelyudvarhelyi ev. ref. kollegium ifjusága Molnár Károly tanár vezetésével, 1896. február 7-én a Schnapek (Budapest) szálloda nagytermében jótékonycélu tánczestélyt rendez.

A hódmezővásárhelyi főgymn. «Petőfi önképző-köre» jan. 19-én Petőfi emlékünnepezt ült, a melynek műsora a következő volt: Megnyitó beszéd, tartotta dr. Imre Lajos tanár.

Óda Petőfiről, írta Kun Béla 8. o. t. (Az ódat legközelebb közöljük.) Honfidal, ének. Emlékbeszéd Petőfi felett, írta Kun B. 8. o. t. Népdalok. Az örült. Szavalta Espersit F. 7. o. t. Petőfi fiui szeretete, írta Köpöcsi Dezső 7. o. t. Népdalok. Szeget-szeggel, szavalta: Müller Jenő 7. o. t. Kis-Kunság, induló, előadta a főgymn. zenekar.

A fiúmei gymnásium hangversenye és előadása kitünően sikerült. Gyönyörrel hallgatta a közönség Kubicsék tanár vezetése alatt előadott magyar és olasz karénekeket, nagy tetszéssel fogadták a Tóth Elemér, Carposio és Jilly tanulók által előadott szinfoniát, megtapsolták a Friedrich szép, művészi olasz előadását, ismételt kihívással és zajos tetszéssel fogadták Blasich Mário magyar (Az ideges ember Gabányitól) s a Zemplén Győző olasz monológját (Az orr Peterditől), melynek olaszra való fordítását is Peterdi végezte. Nagyon tetszet Ábrányi Rákóczy című melodramája, melyet Kubicsék tanár művészi zongorakiséretével Tóth Elemér, a társalgó kör ifjusági elnöke szavalt szép, mélyzengésű hangon. Különösen tetszett a közönségnek, hogy a magyar monológot fiúmei olaszjuk fiú, az olaszt pedig magyarországi születésű tanuló mondta s mindkettő, a jelenlevők nagy öröme és élvezetere valóságos színészi bravurral oldta meg, nem könnyű feladatát. Batthyány Lajos gróf kormányzó is élénk érdeklődéssel hallgatta végig az előadást. Az ifjuság estjének tánczrendje zsenialisan eredeti szép ajándék volt. Az egész egy miniatűr okiratot ábrázol, rajta az aranyos bullával, a gymnásium függő pecsétjével. A könyvecske alakjában összehajtott diploma társalgó körének érdemkönyve látható babérdíszszel környezve, alatta függő pecsétként Fiume Mária Terézia korabeli cimere s egy szalagdiszen az ünnepség dátumával. Benn a tánczrendet a művészi kivitelű allegorikus képek veszik körül. Ott látjuk az ókori iskolát, a modern tanterem mellé állítva, az ókori ifjuság mulatságát, a mai farsangi vígsággal párhuzamban. Szokratesz szobrát ünnepli a baloldali alsó képben a görög ifjuság, algebrai tételt magyaráz jobbra a padosorokban nyögő ifjuságnak a katedrán álló tanár. Ott van mellette a rosszul sikerült feladat; valószínűleg ez hozza dühbe a tanárt, noha a dolgozat alá oda-pónálta a négyest, a modern szekundát. E szomorú képet jobbról egy felboruló pezsgős

palaczk, balról Horácius tánczra serkentő szavai: «Nunc pede libero pulsanda tellus» választják el a felsőképtől. Ott van balról a palesztrából kiözönlő, versenyjátékra készülő görög ifjuság, jobbról meg egy elkésett cigány rohan a bögövel, mert a modern ifjuság ugyancsak járja már a bögös nélkül is a szilaj esárdást. Egy női mellkép az örökké hódító nőieséget, fenn pedig Pallasz Aténe baglya egészíti ki a művészi alkotást. «Finita la commedia!» ez olvasható a következő lapon. Alatta gyönyörű kivitelben a feldölt tintatartó; a fekete folyadék egy érettségi bizonyítványt tett pocsecská. Majd a bekötés tábláján: «Punto . . . e da capo un'altra volta!» (Pont . . . kibekezdve, azaz hogy újra majd máskor) szolemnis meghívásul szolgál a jövő évi farsangi mulatságra. E zseniális tánczrend Paur Géza művésznék eszméje és alkotása. A jeles művész, ki a millénium részére készülő fiumei és quarnero vidéki tájképek ügyében időzik Fiumében, méltán számíthat a nagyközönség osztatlan elismerésére s az ifjuság hálaérzetére. Az ünnepek *jövedelme 425 frt 30 kr.* volt s így remélhető, hogy körülbelül 50 vagy 60 frt tiszta jövedelem a szegény tanulók segélyalapja s a gimnázium magyar társalgó köre részére is marad.

A pápai ref. főiskolai ifjusági képző-társulat elnöksége a következő sorokat küldte be hozzánk: A pápai ev. reform. főiskola »Ifj. képző társulata» pályakoszoruzott vagy megdícsért műveiből «Tavaszi» czimen már három ízben egy-egy füzetet adott ki. Miután tíz éve már annak, hogy az utolsó füzet megjelent, elhatározta a képző társulat egy újabb füzet kiadását, mely folyó év tavaszán fog megjelenni. Előfizetési díj 1 (egy) forint, mely legkésőbb február 15-ig a képzőtársulat elnökéhez, Antal Géza dr. főgimn. tanárhoz küldendő.

Névnapi estély. A győri állami főreáliskola f. hó 16-án d. u. fél 6-kor mint Bejezi Németh Antal dr. főigazgató ur névünnepeinek előestélyén házi hangversenyt tartott. A műsor, melynek minden pontja méltán kiérdemelte a diszkeközönség tetszését, a következő volt: 1.) Magyar népdalok (Nem hallottam soha . . . Csárdás kis kalapot veszek . . .), előadta az ifjusági énekkar, Kirchner Elek karmester ur vezetése mellett. 2. Szabó Gusztáv (VIII.) lendületes szavakkal üdvözölte az ünnepeket, ki meghatottan felelt. 3. Az éljenzés lecsillapultával Pokorny János (VIII.) és Förstner Tivadar (VII.) előadták Vörösmarty «Maróth bán»-jának egy részletét. 4. Az énekkar ezután kurucz-

dalokat (Őszi harmat után . . . , Csinom Palkó, Bécsi magyar táncz) énekelt. 5. Mersics Aladár (VIII.) szavalt: Szentjóni Szabó László «Az együgyű paraszt» cz. költeményét. 6. A fényes ünnepélyt az énekkar indulója (Abt Ferencz) zárta be. A hangverseny sikerén legbuzgóbban Szabó Ernő dr. tanár és Kirchner Elek karmester urak működtek közre.

Szegény tanulókat segélyező egyesület Munkácson. E hó 5-én egy igen életre való mozgalom indított meg Munkácson; ekkor tartá ugyanis az itteni intelligencia a főgimnáziumi szegény tanulók segélyezését célzó egyesület létesítése tárgyában első értekezletét. Az értekezleten a város honorációirai nagyszámmal jelentek meg, elsőben is felolvastott az alapszabály-tervezet, mely általánosságban és részleteiben elfogadtatott. Legfőbb elvei: 1-ször hogy erkölcsileg kifogás alá nem jöhető, jó előmeneteli szegény tanulók segélyeztetnek, 2-szor, hogy az ezzel kapcsolatos tápintézetbe is az előbbi feltételeknek megfelelő tanuló ifjak vétetnek fel. Végül 3-szor, hogy ha a munkácsi áll. főgimnázium valamikor megszűnnék, a segély egyesület alaptökéje a városi szegény alap javára lenne fordítandó. Kimondatott, hogy Munkácson és vidékén e célból gyűjtőívek fognak kibocsátatni és hogy a segély-egyesület alaptökéjének gyarapítására időről-időre koncertek, felolvasó estélyek stb. rendeztetnek. A segély egyesület áll: alapító, rendez és pároló tagokból. Nedeczey János orsz. képv. azonnal lefizetett 1000 frttal nyitotta meg az aláírást s így ő első és legnagyobb alapítója lett az egyesületnek.

Szerkesztői telefon.

Cz. Rezső. Ha csak lehet, közöljük. Guitman J. Csurgó. A küldött versek nem lapunkba valók. K. K. Pécs. A tudósításokat köszönettel vesszük. P. A. Győr. A tudósítást köszönettel vesszük, de azért — egyelőre még nem adhatunk t. p. t. K. H. Székesfehérvár. 1. A mennyit tud. 2. Lehet, de minek? Szombathy Kálmán. 1. A physika-math. szakra latin érettségi nélkül lehet menni. 2. Sehogy. Ugy látszik megfeneklett. **Tentatortóhoz.** Nagyon ügyes kis vers. Ilyeneket szívesen olvasunk, már csak azért is, mert maga nem kívánja, hogy azonnal ki is adjuk. **Erdős J.** A leírás elég jó. **Ferber Jenő** Pozsony. A «Századok»-at Szilágyi Sándor, az egyetemi könyvtár igazgatója szerkeszti. Kiadja az Athenaeum, előfizetési ára 5 frt. **G. R. Privigyé.** Köszönjük figyelmét. A kérdéses elbeszélés nem az. **Kerekes P.** Eperjes. A kidolgozás jó, de a közlését nem ígérhetjük meg, mert a tétel nem elég érdekes. **Jeresabek J.** Brassó. Bekötési táblánk nincs. A gyűjtő-íveket elküljük. Több levélre a jövő számunkban válaszolunk.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL
főgymnásiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, IX., Soroksári-utca 31.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Teréz-körut 23. sz.

HIRDETÉSEK

felvételnek és jutányosan számíttatnak

Milleniumi farsangi mulatságok.

(*) A magyar középiskolák legnagyobb része a farsangot előnyösen fel tudja használni részint a saját mulatságára, részint bizonyos anyagi eredmények elérésére.

Egyik jelentést a másik után kapjuk, a melyek az ifjusági hangversenyek és tánczvigalmak eredményéről szólnak, s melyek mindegyikének eredménye kielégítő, a jövedelem, mely belőlük származik, tisztességes.

Mi, a kik az ifjuság minden sikerén őszinte szívből csak örülni tudunk, végeredményében valóban hasznosnak látjuk a farsangi időszaknak ily módon való felhasználását.

Ha a tanár szólna belőlünk, nem néznénk szívesen, hogy az ifjuság épen azokban a hónapokban szórakozzék, melyekben a munka legjavát kell végeznie a szorgalmi idő közepeén.

Tudjuk, hogy a vigalmak iránt való lázas érdeklődés mellett az iskolai kötelesség teljesítése háttérbe szorul és gyakran épen a legjobb tanulók — a kik a rendezőbizottságokban előkelő szerepet játszanak, — ez idő alatt hanyatlanak, kötelességeiket nem végzik a megszokott pontossággal és lelkiismeretességgel. Megnyugtató azonban bennünket az a tudat, hogy a tanári karok ébersége ilyenkor is gondosan ügyel arra, hogy a vigalmakat ren-

dező ifjuság a kötelesség terén is helyt álljon.

E tekintetben tehát némileg biztosítva lévén, nem vagyunk a farsangi mulatságoknak elleneségei, csak arra figyelmeztetjük az ifjuságot, hogy az idej farsangot igyekezzen jól felhasználni.

Hogy hogyan, azt megmutatta a nyiregyházi főgymnásium ifjusága, mely a maga hangversenyének jövedelméből arra gyűjtött tőkét, hogy abból a milleniumi kiállításra febránduló szegény sorsu tanulókat segélyezze.

Ezt az eljárást ajánljuk a többi intézetek figyelmébe is. Nefejejtsek el, hogy a milleniumra feljövő tanulók részére jó lesz egy kis utiköltségről gondoskodni, hogy milyen nagy jót tesznek azon szegény sorsu tanulóitársikkal, akik e nélkül talán meg volnának fosztva attól, hogy ezt a többé soha meg nem tekintethető kiállítást, megnézhessék.

A segélyező-egyesület vagyonának gyarapítására jut elég alkalom a következő években is, — a most jelzett célra gyűjteni pedig csak az idén lehet.

Ajánljuk a nyiregyházi ifjuság eljárását az összes középiskolák figyelmébe s kérjük őket, hogy ne feledkezzenek meg a szegény sorsu tanulókról!